

nadvláda dýchací soustavy dále, působí na vývin a vzrůst člověka, takže se vyvine brachycefální heuronom. Tento typ stojí k ostatním typům v poměru jako C k ostatním tónům. Heuronom potřebuje pro rozvoj všech svých sil a snah takového působíště, jaké bylo v Palestině krajina Neftali aneb jaké jest v Čechách kraj Tábořský.

Tak vybudoval Amerling svůj systém, dle kterého pohlížel na lidi, svět a dějiny a dle kterého si přál postup ve výchově, při uzavírání sňatků, při volbě zaměstnání atd. *) Amerling měl ušlechtilé snahy, pro které jej musíme pokládati za jednoho z předních předchůdců moderní eugeniky, ale při svých filosofických vývodech nepřihlížel k vymoženostem moderní vědy přírodopisné a lékařské a náleží k minulosti. **)

*) Homilet stojí k hosionomovi v poměru jak tón E k tónu H, které dohromady tvoří ladnou kvintu. Tyto dva typy se doplňují a dávají dobrý výsledek v společnosti, v manželství a jinak. V manželství vznikají z toho nejčastěji Gis = exilast (s pudem usmiřovacím) nebo G = chremat (s pudem pro výdělek).

**) Není zde místa rozebíratí dále vývoje Amerlingovy; kdo se o to zajímá, najde bližší v pojednáních dra Herforta, zvláště pak v spisech učitele Jana Dufka, žáka Amerlingova (Amerlinga výchovny budečské v Čas. otázkách a rozpr. pedagog. sv. XIV. 1908).

VI. Nauka o tělesné a duševní degeneraci.

Mínilo se jindy, že naši praotcové se vyznamenávali lepší tělesnou konstitucí, vyšším vzrůstem a lepším zdravím a že lidstvo následkem lidských neřestí a nepříznivých poměrů kulturou přivoděných tyto výborné vlastnosti postupně ztratilo. Měla se při tom pouze ztráta po stránce tělesné na mysli; na duševní nikdo nemyslel, naopak uznáváno všeobecně, že duševní vlastnosti se zdokonalují. Degenerace tělesná v naznačeném hrubém smyslu potvrzena nebyla; neboť víme, že praehistorický člověk byl spíše menšího vzrůstu a že podléhal neméně různým chorobám. Ale podrobným zkoumáním bylo v posledních 50 letech zjištěno, že skutečně některé faktory našeho kulturního života mají zhoubný vliv na stav a konstituci dalších generací a to nejen po stránce tělesné, nýbrž také — a to hlavně — po stránce duševní. Podnět k těmto studiím dal spis „Traité des dégénérescences. Paris 1859“ od Morela, který zjistil, že u osob duševně chatrných, k duševním chorobám náchylných, u alkoholiků a zločinců se nacházejí známky, poukazující na jich odchýlný, vrozený stav. Morel vystihl již dobře, že u těchto osob „degenerovaných“ nejde o nemoc, nýbrž o chorobný, trvalý stav, který pochází od toho, že rodiče byly v době plození dítěte konstitučně nemocní nebo již sami

degenerovaní a který podporuje vznik nemocí, zvláště chorob duševních. „Degenerační znaky“ (stigmata), na př. odstávající uši nebo nepravdivý chrup, nejsou pak samy příčinami tělesné neb duševní nedostatečnosti, nýbrž prozrazují jen, že zárodek či lépe zárodečné buňky, z kterých se dotýčná osoba vyvinula, byly nějakými škodlivými vlivy postiženy, což mělo zhoubný vliv na další vývin jak těla, tak i duševních vlastností. Morel nerozeznával ještě dosti přesně mezi vlastnostmi zděděnými a získanými. Známky po nějaké přestálé chorobě, na př. odchýlný tvar hlavy po anglické nemoci v mládí prožité, nejsou znaky degeneračními, ač může choroba taková také mít svůj význam pro vývin duševních vlastností. Jako hlavní příčiny degenerace pokládají se některé konstituční choroby rodičů, zvláště syfilis a tuberkulóza, jakož i chronické otravy těla, především alkoholismus, morfinismus atd. Dlužno však vytknouti, že nejde o zdědění chorob na následující generaci, nýbrž pouze o jich vliv na zárodky následující generace.

Povšechně rozeznávají se morfologické, fysiologické, psychologické a sociální znaky degenerační či stigmata. *) Počet znaků za stigmata prohlašovaných jest ohromný. Pozoruhodno jest, že jednotlivé znaky nejsou — až na některé výjimky — pro původ dege-

*) Jako morfologická stigmata uvádějí se na př. nedostatečný vývin aneb naopak nadměrné rozměry lebky (mikrocefalie a makrocefalie) i mozku, asymmetrie a nepravdivost tvaru lebky následkem nestejnomyrného vývinu aneb předčasného srostění švů, předčínivání čelistí, massivnost aneb malé rozměry dolní čelisti, znetvoření ušního boltce, odchylky v tvaru a vývinu oka, chrupu, deformace trupu a končetin, dětský stav těla a pohlavních ústrojů u osob dospělých, ženské vzezření u mužů a mužské u žen, hermafroditismus atd.

nerace (alkoholismus, syfilis atd.) charakteristické a že nemají také stejné ceny pro posuzování stupně duševní degenerace. Ojedinele nelze jim vůbec žádného významu připisovati; významné jest jen jejich hromadné vystupování.

Otázka o degeneraci a o znacích degeneračních (o stigmatěch) byla zvláště ve Francii předmětem četných a podrobných studií. Badatelé francouzští zařazují mezi degenerované hlavně osoby stížené těžkými nemocemi nervové soustavy, dále alkoholiky, choromyslné a zločince a pokládají tím také problém o zločinném člověku za rozluštěný (pathologická škola kriminalistická); namnoze bylo také ubývání obyvatelstva Francie (depopulace) vysvětlována degenerací, ač zcela neprávem.

Někteří zastanci nauky o degeneraci, jako Němec Möbius prohlašovali ovšem většinu lidí v státech kulturních za degenerovanou. U nás hraje degenerace a její znaky zvláště v choromyslnictví větší úlohu. Lombroso sám nezaujal proti otázce o degeneraci určité stanovisko; původně si jí vůbec nevšímal. V dalších svých spisech používá hojně slova „znak degenerační“ pro anthropologické znaky zločinců, aniž by mezi degenerací a náklonností k zločinu činil nějakého rozdílu, pokládaje celkem svou theorii o atavismu za dostatečné vysvětlení povahy zločinecké. Otázka o degeneračních znacích jest ostatně již sama o sobě stížena tím, že není jich hranice přesně stanovena oproti pouhým odchýlkám, které jsou výsledkem variability druhu a které u každého živočišného druhu a také u člověka musíme pokládati za ještě normální. Ale celkem se nauka o degeneraci a význam degeneračních znaků všeobecně uznává.

Tyto znaky, prozrazující opět úzké vztahy mezi duší a tělem, jsou při nejmenším spolehlivější pomůckou při posuzování duševní povahy a duševních schopností dle zevnějšíku než měla po ruce Lavaterova fysiognomika.

Náležitými prostředky čeliti postupující degeneraci, t. j. zameziti zhoubný vliv podryté konstituce rodičů na potomstvo a zajistiti budoucím generacím neporušený základ, jest úkolem mocného hnutí moderní doby, t. j. eugeniky. V tom ohledu odkazují čtenáře na příslušný svazek, který se pro tuto knihovnu chystá.

MATIEGGA